

Jak je to jinde ve světě

Drobečky z amerického kontinentu

DUŠAN SOUDEK

Voják Švejk v Kingstonu!

Kingston je sídlo nejen Queen's University, ale i Royal Military College, teď už s novým titulem University. To byl asi důvod, proč si vzpomněli prezentovat v menším divadélku Švejka jako divadelní hru. Hra byla také plakátována i ve vojenské koleji, ačkoliv by žádná armáda světa postavu Švejka neuvítala, zvláště ve válce. Představení připadla na dny po teroristickém útoku 11. září. Dokonce se prý uvažovalo o odložení nebo zrušení inscenace, ale pak si to rozmysleli. Švejk tu byl koncipován jako blbeček, který proto překonává všechny překážky; jaksi bojovník za mír. Proč to tu vše uvádím? Z programu jsme se totiž dozvěděli, že „the land was called Bohemia, after the Celts and Gypsies who first settled it“. Jak známo, totiž ve francouzštině Bohemian znamená cikán. Tedy tu máme černé na bílém potvrzeno, stejně jako že Indiáni žijí v Indii a syfilis byla před staletími zváná „francouzskou“ nemocí!

„Kozel“

V Ontariu je prodej alkoholických nápojů provinciálním monopolem, takže pivo a lihoviny lze dostat jen ve specializovaných prodejnách. Teď se sem dováží Velkopopovický kozel, který zde konkuruje desítkám piv – nejen evropským, ale i japonským, čínským atd. Samozřejmě se sem dováží i Prazdroj a Radegast (nemluvě o kanadských a USA pivech, které jsou ovšem levnější a k dostání v jiných prodejnách). Při příležitosti návštěvy mého londýnského bratrance jsem chtěl zakoupit pár lahví kozla. Ale v obrovských policích „beerstoru“ jsem marně kozla hledal. Sortiment tam doplňovala jakási zaměstnankyně, které se

zřejmě zželelo obcházejícího stařečka; zeptala se mě, co hledám. Nevybavil jsem si hned „bock“ a jen jsem jaksi ze sebe vykoktal „Czech beer with the name „he-goat“; ale vše marné. Ze zoufalství jsem nakonec zvolal „kozel“. „Oh, of course kozel,“ s potěšením odpověděla a hned mě zavedla k regálu, kde ten očekávaný kozel byl ustájen. Zdá se tedy, že alespoň v kingstonských obchodech s pivem bude do angličtiny inkorporováno další české slovo. Ale malé zklamání pro mne: Od útlého mládí jsem se domníval, že kozel je pivo černé, a až zde mě kozel usvědčil o omylu. V Americe je jen pod světlou způsobou!

Světská sláva plní tráva!

Podrobil jsem se menšímu lékařskému vyšetření. Při tom asistoval mladý Slovák, který se mě ptal, zda jsem Čech nebo Slovák – poznal to podle jména. Ptal jsem se ho, zda někdy slyšel jména akademiků Viliam Thurzo nebo Dionýz Blažkovič a zda mu ta jména něco vůbec říkají. Neslyšel je nikdy. Jako vysvětlení uváděl, že Bratislavu opustil ve stáří 9 let.

Tento experiment ukazuje, jak tehdejší význační lidé v Bratislavě byli v podstatě místní figury, omezené také dobou, v které působili, nějakou delší stopu zřejmě nezařadili. To má jasně obecnou platnost pro celou ČR a ČSSR.

Co u nás v Americe znamená slovo „spa“?

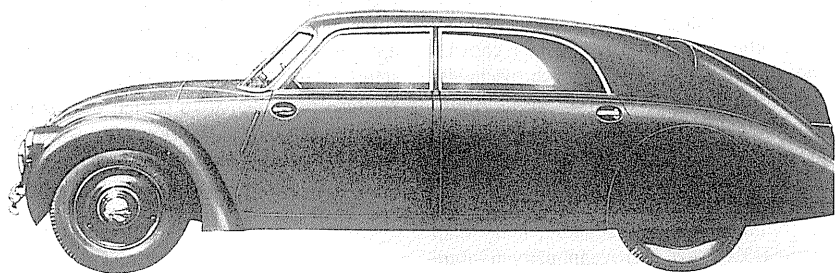
Za koho nás pokládá autor? To si asi pomyslí čtenář; přece podle každého slovníku „spa“ znamená „lázně“. Nejsou však lázně jako lázně. V evropském smyslu jsou lázně místo, kde pramení léčivá voda, nebo voda za léčivou pokládána. Lázeňská místa a tamní péče o pacienty mají staletou tradici, počínaje lázněmi Baia v antickém Římě. Později je možno jmenovat desítky lázní v záp. Evropě, mezi nimi i západočeské lázně. Neméně důležitá byla psychologická funkce lázní jako místa, kde se v pohodě a klidu setkávaly význačné osobnosti z různých oborů; lidé se tu rekreovali a navzá-

li známosti. Kde jinde než v lázních Teplicích se mohlo stát, že se dva tehdejší velikáni Německa – Beethoven a Goethe – setkali a vyšli si na společnou procházku? Je známo, že se při tom projevíly dvě odlišné individuality. Potkali rakouskou císařovnu s průvodem a Beethoven prošel kolem bez pozdravu, kdežto Goethe – nejen básník, ale i výmarský ministr – ustoupil stranou s kloboukem v ruce; s císařovnou se znal už od dřívějšíka. Společná procházka obou geniů se ovšem už nikdy neopakovala.

V Kanadě a rovněž v USA tradice lázeňských míst nikdy nevznikla, ale podniky nazývané „spa“ vyrostly zhruba před desítkami let jako houby po dešti. Letos se kanadské „lázně“ organizovaly do asociace a přede mnou leží zbrusu nová brožurka popisující 19 lázní v oblasti ohraničené dvouhodinovou jízdou od Toronta. Tyto podniky slouží – abych tak řekl – k urychlené rekreaci v 21. století, k odstranění stresu a únavy co nejdříve. Masáž, koupele podle evropského

vzoru s přísadami např. mořských řas, sena z Alp nebo léčivého bahna – ale i koupel v kozím mléce je možná! Dále tu figuruje péče o pokožku, aromaterapie, reflexologie, terapeutický dotek, joga, shiatsu, cvičení a sporty, vybraná strava. Mám dojem, že lázně jsou zaměřeny především na ženské zákaznictvo. Lázeňské procedury je ovšem nutno si soukromě zaplatit. Zdejší lázně jsou buď samostatné podniky, nebo součástí velkého hotelu ve městě. Jak vidno, zcela tu chybí společenská složka, promenádní koncerty a pití léčivé vody u pramene; některé „lázně“ inzerují možnosti konference zájmových skupinek, např. zaměstnanců těžké firmy.

Slovo „spa“ v severní Americe má poněkud odlišný význam než by mělo v Evropě. To reflektuje zvyklosti americké medicíny, kladoucí důraz na chirurgické zákroky, na chemoterapii a psychoanalýzu; ta nepřeje konzervativní terapii, jaká se prováděla v lázních Evropy.

H. Ledwinka, automobil Tatra 77, 1933-34 (návrh)